

АНОТАЦІЯ

Шилюк П. П. Економічні дисбаланси та механізми стабілізації підприємств будівельного девелопменту в умовах системної невизначеності.

– Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»). – Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, 2026.

Дисертацію присвячено вирішенню актуального наукового завдання щодо розвитку теоретико-методологічних засад, удосконалення методичних підходів та формування економічного інструментарію ідентифікації, оцінювання і стабілізації економічних дисбалансів підприємств будівельного девелопменту в умовах системної невизначеності, що зумовлює необхідність раннього виявлення порушень фінансово-інвестиційних, ресурсних, портфельних і відтворювальних пропорцій, визначення режимів економічного функціонування та обґрунтування диференційованих механізмів відновлення економічної спроможності та безперервності функціонування підприємств.

Актуальність теми дослідження зумовлена специфікою функціонування підприємств будівельного девелопменту, для яких характерні висока капіталомісткість, тривалі інвестиційні цикли, портфельна взаємозалежність проєктів, асинхронність грошових потоків і значна чутливість до зовнішніх збурень. За цих умов локальні порушення здатні тривалий час залишатися латентними, накопичуватися та трансформуватися у системні дисбаланси, що зумовлює потребу в дослідженні механізмів їх виникнення, поширення та подолання.

Метою дисертаційної роботи є розвиток теоретико-методологічних засад і формування методичного забезпечення ідентифікації, оцінювання та стабілізації економічних дисбалансів підприємств будівельного девелопменту на

основі визначення режимів їх функціонування та обґрунтування диференційованих механізмів стабілізації в умовах системної невизначеності.

Об'єкт дослідження – процеси функціонування підприємств будівельного девелопменту в умовах системної невизначеності та подолання економічних дисбалансів у їх діяльності.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні, методичні та прикладні засади ідентифікації, оцінювання економічних дисбалансів підприємств будівельного девелопменту та формування диференційованих механізмів їх стабілізації.

У першому розділі досліджено генезис наукових уявлень про економічну рівновагу, збалансованість і дисбаланс у функціонуванні підприємств. Узагальнено розвиток теоретичних підходів від відтворювальної та рівноважної парадигм, концепцій пропорційності та циклічності до теорій ризику і невизначеності, нерівноважної економіки, системного та кібернетичного підходів, концепцій фінансової нестійкості й раннього виявлення корпоративного дистресу. Обґрунтовано трактування економічного дисбалансу підприємства як стану системної невідповідності економічно необхідних пропорцій, що характеризується структурністю, стійкістю, взаємозалежністю, кумулятивністю, пороговістю та здатністю до міжконтурного поширення; розмежовано його з відхиленням, диспропорцією, ризиком, нестійкістю та кризовим станом.

Розкрито зміст системної невизначеності як багаторівневого середовища формування, накопичення та трансмісії економічних дисбалансів, у якому змінюються не лише параметри господарювання, а й структура, інтенсивність та часові характеристики взаємозв'язків між економічними процесами. Визначено специфіку підприємств будівельного девелопменту, зумовлену часовою асинхронністю, капіталомісткістю, мультипроектною конкуренцією за спільні ресурси та мережевою залежністю від контрагентів.

Сформовано морфологічну типологію та причинно-наслідкову архітектуру економічних дисбалансів за функціональним контуром, масштабом локалізації, генезисом, характером динаміки, проявленістю, компенсованістю, зворотністю, фазою життєвого циклу та напрямом трансмісії. Розкрито механізми переходу локального порушення у портфельний і системний дисбаланс, уточнено зміст компенсаційного потенціалу підприємства та обґрунтовано принципи стабілізації — часової синхронізації, портфельної сумісності, мережевої заміненості, достатності компенсаційного потенціалу й керованої реконфігурації. На цій основі сформовано теоретико-методологічне підґрунтя подальшої ідентифікації, оцінювання та стабілізації економічних дисбалансів підприємств будівельного девелопменту.

У другому розділі сформовано методологію ідентифікації та оцінювання економічних дисбалансів підприємств будівельного девелопменту з орієнтацією на раннє розпізнавання латентних порушень до їх переходу у відкриту дестабілізацію. Розроблено багатоступеневий інструментарій непрямого виявлення прихованого дисбалансного стану, що поєднує фазово зумовлений динамічний референт, багатовимірне оцінювання нетиповості, аналіз синхронізації та трансмісії відхилень, а також урахування виснаження компенсаційного потенціалу. Запропоновано розмежування латентного тиску, фактичної проявленості дисбалансу та компенсаційної спроможності підприємства, що забезпечує перенесення діагностики на стадію, коли порушення ще може бути локалізоване без масштабної структурної дестабілізації.

Сформовано систему індикаторів структурних і динамічних економічних дисбалансів у взаємопов'язаній аналітичній площині «проект — портфель — підприємство», яка охоплює фінансову структуру, боргове навантаження, оборотність капіталу, інвестиційну активність, результативність, ресурсну забезпеченість і часову узгодженість потоків. Обґрунтовано логіку калібрування

порогових параметрів, що поєднує статистичну межу стабільного стану, економічну верифікацію та, за наявності історичних спостережень, оцінювання прогностичної спроможності та часового випередження сигналу, що дало змогу перейти від фіксації окремих відхилень до визначення глибини, критичності та системності економічного дисбалансу.

Розроблено систему ідентифікації та класифікації режимів економічного функціонування підприємств за шкалою: від адаптивно-узгодженого до кризово-контракційного — з урахуванням глибини порушення економічних пропорцій, їх тривалості, масштабів поширення, проявленості та компенсаційних можливостей підприємства. Визначено логіку прямих і зворотних переходів між режимами, обґрунтовано асиметрію погіршення та відновлення, застосування гістерезисного коридору та імовірнісної ідентифікації прихованих станів. Практичним результатом запропонованої методології є формування режимного паспорта підприємства, що поєднує поточний режим, траєкторію його зміни, рівень упевненості та аналітичні параметри, необхідні для подальшого вибору стабілізаційного впливу.

У третьому розділі здійснено прикладну реалізацію розробленої методології та обґрунтовано стабілізаційні траєкторії підприємств будівельного девелопменту з урахуванням характеру, глибини та конфігурації економічної дисбалансованості. Сформовано диференційований стабілізаційний інструментарій, побудований за принципом відповідності управлінського впливу джерелу, локалізації, глибині та здатності дисбалансу до міжконтурної трансмісії. Запропоновано матрицю «тип дисбалансу - глибина - клас стабілізаційного впливу», у межах якої розмежовано превентивно-локальні, селективно-структурні, системно-реконфігураційні та кризово-контракційні заходи. Такий підхід забезпечує перехід від застосування універсального набору антикризових рішень до режимно-адаптивного управління, орієнтованого на

відновлення порушених економічних пропорцій, локалізацію трансмісії дисбалансів та відновлення компенсаційного потенціалу підприємства.

Розроблено сценарний підхід до обґрунтування стабілізаційних траєкторій підприємств за альтернативних конфігурацій системної невизначеності, який ґрунтується не на екстраполяції єдиного прогнозу, а на стрес-тестуванні управлінських рішень за взаємопов'язаного впливу ринково-монетизаційних, фінансових, ресурсно-вартісних і часових збурень. Формалізовано вихідну фінансово-економічну конфігурацію підприємства та вектор сценарного збурення, сформовано сукупність сценарних і альтернативних стабілізаційних траєкторій. Обґрунтовано модель вибору стабілізаційної стратегії, у якій поєднано критерії результативності, вартості реалізації та ризику з обмеженнями щодо бюджету стабілізації, збереження економічної безперервності та недопущення критичних станів у несприятливих сценаріях, що дає змогу оцінювати управлінські рішення не лише за очікуваним локальним ефектом, а й за їхньою здатністю забезпечувати стійкість підприємства за множини можливих станів зовнішнього середовища.

Здійснено емпіричну верифікацію методичного інструментарію та порогових параметрів економічної дисбалансованості на панелі підприємств будівельного девелопменту. Верифікацію побудовано на поєднанні економічно обґрунтованих граничних станів, робастних характеристик вибірки та аналізу чутливості результатів до зміни порогових значень. За результатами апробації побудовано карти економічної стабільності та визначено траєкторії переходів підприємств між режимами функціонування, що дозволило простежити накопичення, компенсацію або поглиблення дисбалансів у часі та встановити відмінності між тимчасовим погіршенням результативності й стійкою структурною дестабілізацією. На завершальному етапі сформовано взаємоузгоджену систему механізмів структурно-ресурсної, фінансово-інвестиційної та операційної стабілізації підприємств будівельного

девелопменту. Стабілізаційний механізм представлено як сукупність взаємопов'язаних керуючих контурів, що трансформують виявлений профіль дисбалансованості у цільову зміну ресурсної архітектури, структури капіталу та фінансування, параметрів інвестиційного портфеля та операційного циклу. Обґрунтовано взаємозалежність ресурсних, фінансово-інвестиційних і операційних рішень та необхідність їх узгодженого застосування з урахуванням вихідного режиму функціонування, обмежень, контрольних параметрів і механізмів зворотного зв'язку. У результаті сформовано прикладний контур переходу від діагностованого економічного стану підприємства до вибору й реалізації режимно та сценарно адекватної стабілізаційної траєкторії.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку теоретико-методологічних положень, удосконаленні методичних підходів і формуванні економічного інструментарію ідентифікації, оцінювання та стабілізації економічних дисбалансів підприємств будівельного девелопменту в умовах системної невизначеності. Основні положення наукової новизни полягають у наступному:

удосконалено:

— методичний підхід до ідентифікації економічних дисбалансів підприємств будівельного девелопменту, який, на відміну від оцінювання окремих фінансово-економічних показників, ґрунтується на встановленні порушень взаємозалежних пропорцій між джерелами фінансування, структурою активів і зобов'язань, інтенсивністю інвестування, темпами створення та монетизації вартості, ресурсним забезпеченням і результатами діяльності, що дає змогу виявляти формування економічної нестійкості до її прояву у вигляді збитковості, дефіциту ліквідності або порушення відтворювального процесу;

— систему оцінювання структурних і динамічних економічних дисбалансів підприємств будівельного девелопменту шляхом поєднання показників фінансової структури, боргового навантаження, оборотності капіталу,

інвестиційної активності, результативності, ресурсної забезпеченості та часової узгодженості грошових потоків у взаємопов'язаних рівнях «проект — портфель — підприємство», що забезпечує визначення джерел, масштабів і напрямів накопичення диспропорцій у процесі функціонування підприємства;

— науково-методичний підхід до визначення режимів економічного функціонування підприємств будівельного девелопменту на основі комплексного врахування глибини порушення економічних пропорцій, динаміки фінансово-економічних результатів, масштабів поширення дисбалансів та здатності підприємства підтримувати безперервність відтворення капіталу за рахунок наявних фінансових, ресурсних і часових резервів, що дає змогу диференціювати економічні стани підприємства від адаптивно збалансованого до кризово-контракційного та обґрунтовувати відповідний масштаб стабілізаційного впливу;

— економіко-організаційний інструментарій стабілізації функціонування підприємств будівельного девелопменту шляхом виокремлення та взаємоузгодження структурно-ресурсного, фінансово-інвестиційного та операційного механізмів, кожен з яких диференційовано спрямований на відновлення відповідно ресурсної архітектури та портфельних пропорцій; збалансованості джерел, строків і напрямів авансування капіталу; результативності операційного циклу, створення та монетизації вартості. На відміну від фрагментарного застосування окремих антикризових заходів, запропонований підхід передбачає їх інтеграцію в єдиний механізм керованої реконфігурації підприємства відповідно до типу та глибини економічного дисбалансу, що забезпечує відновлення економічної спроможності та безперервності.

набули подальшого розвитку:

— теоретичне трактування економічного дисбалансу підприємства як стану системної невідповідності економічно необхідних пропорцій, що

характеризується структурністю, стійкістю, взаємозалежністю, кумулятивністю, пороговістю та здатністю до поширення між функціональними контурами; це дозволило розмежувати економічний дисбаланс із відхиленням, диспропорцією, ризиком, нестійкістю та кризовим станом;

— концепція системної невизначеності функціонування підприємств будівельного девелопменту як середовища формування, накопичення та поширення економічних дисбалансів, у якому невизначеними є не лише параметри майбутнього стану, а й структура, інтенсивність та часові характеристики взаємозв'язків між економічними процесами; її структурування здійснено за макро-, мезо-, мікро- та проєктним рівнями виникнення і каналами поширення впливу;

— морфологічна типологія та причинно-наслідкова архітектура економічних дисбалансів підприємств будівельного девелопменту, що передбачає їх систематизацію за функціональним контуром, масштабом локалізації, генезисом, характером динаміки, проявленістю, компенсованістю, фазою життєвого циклу та напрямом трансмісії й дає змогу відокремлювати первинне порушення економічної пропорції від його вторинних фінансових, ресурсних, інвестиційних і портфельних наслідків;

— науково-методичний інструментарій диференціації стабілізаційного впливу на підприємства будівельного девелопменту залежно від функціонального профілю, глибини та зворотності економічного дисбалансу, режиму функціонування, стану компенсаційного потенціалу й зовнішніх обмежень, що забезпечує перехід від локальної корекції окремих проявів до структурного відновлення порушених економічних пропорцій;

— методика сценарного обґрунтування стабілізаційних траєкторій підприємств будівельного девелопменту в умовах системної невизначеності, яка передбачає формування альтернативних варіантів трансформації економічного стану та вибір стабілізаційної стратегії за критеріями результативності, повної

економічної вартості й залишкового ризику з можливістю її перегляду в процесі реалізації відповідно до зміни стану підприємства та зовнішніх умов.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання розроблених теоретико-методичних положень, методичного інструментарію ідентифікації та оцінювання економічних дисбалансів, а також механізмів структурно-ресурсної, фінансово-інвестиційної та операційної стабілізації для підвищення обґрунтованості управлінських рішень, своєчасного виявлення дестабілізуючих процесів і забезпечення стійкого функціонування підприємств будівельного девелопменту в умовах системної невизначеності.

Ключові слова: підприємство; ризик; економічна стійкість; економічна безпека; трансформація бізнес-моделі; будівельний девелопмент; цифровізація; сталий розвиток; стратегічне управління; конкурентоспроможність; економіко-математичне моделювання; невизначеність.

ABSTRACT

Shyliuk P. P. Economic imbalances and stabilisation mechanisms of construction development enterprises under systemic uncertainty. Qualification research work submitted as a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in Specialty 051 “Economics” (Field of Knowledge 05 “Social and Behavioural Sciences”). Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, 2026.

The dissertation addresses the research challenge of advancing the theoretical and methodological foundations, refining the methods, and developing economic tools for identifying, assessing and stabilising economic imbalances in construction development enterprises under systemic uncertainty. This entails the early detection of disruptions to financial and investment, resource, project portfolio and capital reproduction proportions; the identification of distinct modes of economic functioning; and the substantiation of differentiated mechanisms for restoring enterprises’ economic capacity and continuity of operations.

The relevance of the research topic stems from the operating characteristics of construction development enterprises, including high capital intensity, long investment cycles, interdependence among projects within a portfolio, mismatches in the timing of cash flows and considerable sensitivity to external shocks. Under these conditions, local disruptions may remain latent for extended periods, accumulate, spread across functional areas and develop into systemic economic imbalances. Such imbalances undermine the coordination of capital flows, resource provision, value creation and monetisation, as well as the continuity of the reproduction process.

The aim of the dissertation is to advance the theoretical and methodological foundations and develop a methodological framework for identifying, assessing and addressing economic imbalances in construction development enterprises. This is achieved by identifying their modes of economic functioning and substantiating differentiated stabilisation mechanisms under systemic uncertainty.

The object of the research is the functioning of construction development enterprises under systemic uncertainty and the processes through which economic imbalances in their operations are addressed.

The subject of the research is the theoretical, methodological and applied foundations for identifying and assessing economic imbalances in construction development enterprises and developing differentiated mechanisms for their stabilisation.

The first chapter examines the evolution of scholarly perspectives on economic equilibrium, balance and imbalance in enterprise operations. It traces the development of theoretical approaches from the paradigms of economic reproduction and equilibrium, and the concepts of proportionality and cyclicity, to theories of risk and uncertainty, disequilibrium economics, systems and cybernetic approaches, financial instability, and the early detection of corporate distress. Enterprise economic imbalance is conceptualised as a state of systemic misalignment among economically necessary proportions, characterised by structural persistence, interdependence, cumulative

effects, threshold behaviour and the capacity to spread across functional domains. It is distinguished from a deviation, a disproportion, risk, instability and a state of crisis.

Systemic uncertainty is examined as a multilevel environment in which economic imbalances arise, accumulate and spread. In this environment, change affects not only the parameters of economic activity but also the structure, intensity and timing of relationships among economic processes. The chapter identifies the distinctive features of construction development enterprises: timing mismatches, capital intensity, competition among multiple projects for shared resources and network dependence on counterparties.

A morphological typology and a causal framework of economic imbalances are developed according to functional domain, scope, origin, dynamic pattern, observability, capacity for compensation, reversibility, life-cycle phase and direction of transmission. The chapter explains how a local disruption can develop into a portfolio-wide and subsequently systemic imbalance, clarifies the concept of an enterprise's capacity to absorb and offset disruptions, and establishes the principles of stabilisation: temporal synchronisation, portfolio compatibility, substitutability within the counterparty network, sufficient capacity to absorb disruptions and managed reconfiguration. Together, these findings provide the theoretical and methodological basis for the subsequent identification, assessment and stabilisation of economic imbalances in construction development enterprises.

The second chapter develops a methodology for identifying and assessing economic imbalances in construction development enterprises, with an emphasis on detecting latent disruptions before they develop into overt destabilisation. A multistage framework for indirectly detecting hidden imbalances is proposed. It combines a phase-specific dynamic benchmark, multivariate assessment of atypical patterns, analysis of the synchronisation and transmission of deviations, and an assessment of declining capacity to absorb and offset disruptions. The framework distinguishes between latent pressure, the observable manifestation of an imbalance and the enterprise's

compensatory capacity. This enables diagnosis at a stage when a disruption can still be contained without extensive structural destabilisation.

A system of indicators for structural and dynamic economic imbalances is developed within an integrated analytical framework spanning the project, portfolio and enterprise levels. It covers financial structure, debt burden, capital turnover, investment activity, performance, resource availability and the timing of cash flows. The proposed approach to calibrating thresholds combines a statistical boundary for a stable state with economic validation and, where historical observations are available, an assessment of predictive performance and the lead time of warning signals. This makes it possible to move beyond recording individual deviations towards assessing the depth, severity and systemic extent of an economic imbalance.

The chapter also develops a framework for identifying and classifying enterprises' modes of economic functioning, ranging from an adaptively coordinated mode to a crisis contraction mode. Classification takes account of the depth and duration of disruptions to economic proportions, their extent and visibility, and the enterprise's compensatory capacity. The framework specifies forward and reverse transitions between modes, accounts for the asymmetry between deterioration and recovery, and incorporates a hysteresis band and probabilistic identification of latent states. Its practical output is an **enterprise regime profile** that brings together the current mode, its trajectory, the degree of confidence in its identification and the analytical parameters needed to select appropriate stabilisation measures.

The third chapter applies the proposed methodology and substantiates stabilisation trajectories for construction development enterprises, taking into account the nature, severity and configuration of their economic imbalances. A differentiated set of stabilisation measures is developed on the principle that each intervention should correspond to the source, location and severity of an imbalance, as well as its capacity to spread across functional domains. A matrix linking the type of imbalance, its severity and the class of stabilisation intervention distinguishes among preventive and localised,

selective and structural, system-wide reconfiguration, and crisis contraction measures. This approach supports the restoration of disrupted economic proportions, the containment of imbalance transmission and the rebuilding of the enterprise's capacity to absorb and offset disruptions through interventions adapted to its mode of economic functioning.

A scenario-based approach is developed to substantiate stabilisation trajectories under alternative configurations of systemic uncertainty. It relies on stress-testing decisions against the combined effects of market and revenue realisation shocks, financial shocks, resource and cost shocks, and timing disruptions, rather than extrapolating a single forecast. The enterprise's initial financial and economic configuration and a vector of scenario shocks are formalised, and alternative stabilisation trajectories are constructed. A model for selecting a stabilisation strategy combines effectiveness, implementation cost and risk criteria with constraints on the stabilisation budget, continuity of operations and avoidance of critical states under adverse scenarios. This enables decisions to be assessed both by their expected immediate effect and by their capacity to sustain the enterprise across a range of possible external conditions.

The proposed methods and thresholds for assessing economic imbalances are empirically validated using panel data on construction development enterprises. Validation combines economically justified critical limits, robust sample statistics and sensitivity analysis of the results to changes in threshold values. The application produces economic stability maps and identifies transitions between modes of economic functioning. These make it possible to trace the accumulation, compensation or worsening of imbalances over time and to distinguish a temporary decline in performance from persistent structural destabilisation.

Finally, an integrated system of mechanisms for structural and resource, financial and investment, and operational stabilisation is developed. The stabilisation mechanism is conceived as a set of interconnected management processes that translate a diagnosed

imbalance profile into targeted changes in resource allocation, capital structure and financing, investment portfolio composition, and the operating cycle. The interdependence of these decisions is substantiated, along with the need to coordinate them in light of the enterprise's initial mode of functioning, constraints, monitoring parameters and feedback mechanisms. The result is an applied framework for moving from a diagnosed economic state to the selection and implementation of a stabilisation trajectory suited to the enterprise's operating mode and the relevant scenarios.

Scientific novelty of the research results lies in the advancement of theoretical and methodological principles, the refinement of methodological approaches, and the development of economic tools for identifying, assessing and stabilising economic imbalances in construction development enterprises under systemic uncertainty. The principal contributions are as follows.

The following have been improved:

- A methodological approach to identifying economic imbalances in construction development enterprises. Unlike the assessment of individual financial and economic indicators, it identifies disruptions in the interdependent relationships among sources of finance, the structure of assets and liabilities, investment intensity, the pace of value creation and monetisation, resource provision and operating results. This enables emerging economic instability to be detected before it becomes evident in losses, liquidity shortages or disruption of the capital reproduction process.

- A framework for assessing structural and dynamic economic imbalances in construction development enterprises. It integrates indicators of financial structure, debt burden, capital turnover, investment activity, performance, resource provision and the timing of cash flows across the interconnected project, portfolio and enterprise levels. This makes it possible to identify the sources, scale and direction of accumulating disproportions in enterprise operations.

- A methodological approach to determining the modes of economic functioning of construction development enterprises. It jointly considers the severity of

disruptions to economic proportions, trends in financial and economic performance, the extent to which imbalances spread, and the enterprise's capacity to maintain the continuity of capital reproduction using available financial, resource and time reserves. The approach differentiates economic states from an adaptively balanced mode to a crisis contraction mode and provides a basis for determining the appropriate scale of stabilisation measures.

— An economic and organisational toolkit for stabilising construction development enterprises. It distinguishes and coordinates structural and resource, financial and investment, and operational mechanisms. These respectively target the restoration of resource allocation and portfolio proportions; the alignment of funding sources, maturities and the allocation of capital advances; and the effectiveness of the operating cycle, value creation and monetisation. Unlike the fragmented use of individual crisis measures, the proposed approach integrates these mechanisms into a coordinated process of enterprise reconfiguration according to the type and severity of the economic imbalance, thereby supporting the restoration of economic capacity and continuity of operations.

The following have been further developed:

— The theoretical conceptualisation of enterprise economic imbalance as a state of systemic misalignment among economically necessary proportions, characterised by structural persistence, interdependence, cumulative effects, threshold behaviour and the capacity to spread across functional domains. This provides a basis for distinguishing economic imbalance from a deviation, a disproportion, risk, instability and a state of crisis.

— The concept of systemic uncertainty in the operations of construction development enterprises as an environment in which economic imbalances arise, accumulate and spread. Uncertainty concerns not only the parameters of future states but also the structure, intensity and timing of relationships among economic processes.

The concept is structured by the macro, meso, enterprise and project levels at which uncertainty arises and by the channels through which its effects propagate.

— A morphological typology and causal framework of economic imbalances in construction development enterprises. These classify imbalances by functional domain, scope, origin, dynamic pattern, observability, capacity for compensation, life-cycle phase and direction of transmission. They make it possible to distinguish an initial disruption of economic proportions from its subsequent financial, resource, investment and portfolio effects.

— A methodological toolkit for differentiating stabilisation measures according to the functional profile, severity and reversibility of an economic imbalance, the enterprise's mode of functioning, its compensatory capacity and external constraints. This supports a shift from correcting individual symptoms to restoring disrupted economic proportions.

— A scenario-based method for substantiating stabilisation trajectories for construction development enterprises under systemic uncertainty. It involves developing alternative paths of change in the enterprise's economic state and selecting a stabilisation strategy according to effectiveness, total economic cost and residual risk. The strategy can be revised during implementation as the enterprise's condition and external circumstances change.

The practical significance of the research results lies in the potential application of the developed theoretical and methodological principles, tools for identifying and assessing economic imbalances, and mechanisms for structural and resource, financial and investment, and operational stabilisation. These results can support better substantiated managerial decisions, the timely detection of destabilising processes and the sustained operation of construction development enterprises under systemic uncertainty.

Keywords: enterprise; risk; economic resilience; economic security; business model transformation; construction development; digitalisation; sustainable development; strategic management; competitiveness; economic and mathematical modelling; uncertainty.